

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Bronisław Czech

w sprawie z wniosku "A.(...)" Spółki Jawnej w K.

o otwarcie postępowania układowego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 października 2005 r., kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w O. - Sądu Gospodarczego z dnia 16 kwietnia 2004 r., sygn. akt VI Gz (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O. - Sądowi Gospodarczemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 4 września 2003 r. Sąd Rejonowy w O. otworzył postępowanie układowe w stosunku do dłużnika A.(...) Spółka Jawna.

W dniu 21 października 2003 r. ustalona została lista wierzytelności i wyznaczono termin zgromadzenia wierzycieli na dzień 16 grudnia 2003 r. Podczas zgromadzenia Sędzia - komisarz odmówił prawa głosu dwóm z wierzycieli, to jest „G.(...)” S.A. w K. oraz „F.(...)” Spółce z o.o. w K. uznając, że mają powiązania personalne i kapitałowe ze współnikami dłużnika. Po przeprowadzeniu głosowania Sędzia - komisarz stwierdził, że 22 wierzycieli uprawnionych do głosowania oddało swe głosy, z czego 16 wierzycieli, którzy reprezentowali kapitał o wartości 85 451,54 zł., opowiedziało się za przyjęciem

układu, przy wymaganym kworum kapitałowym w kwocie 830 916,12 zł. (4/5 sumy wierzytelności) i z tej przyczyny stwierdził, że układ nie został zawarty.

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2004 r. Sąd Rejonowy w O. umorzył postępowanie układowe na podstawie art. 60 w związku z art. 58 Prawa o postępowaniu układowym. Sąd ten ustalił, że jedynymi wspólnikami wierzyciela „F.(...)” Spółka z o.o. są R. G., posiadający 50 % udziałów w tej spółce oraz Z. N., który również posiada 50 % udziałów w spółce. Nadto Z. N. i R. G. są również akcjonariuszami wierzyciela „G.(...)” S.A. z siedzibą w K. i posiadają łącznie 70 % akcji tej spółki. Wierzytelności wyżej wymienionych wierzycieli stanowią 72,63 % ogólnej kwoty wierzytelności i nie mogą być uwzględniane przy obliczaniu wymaganej większości kapitałowej.

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2004 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił zażalenie wnioskodawcy od powyższego postanowienia. Podzielając dokonane ustalenia faktyczne i ocenę prawną dodatkowo wskazał, że wnioskodawcą w niniejszej sprawie jest spółka jawna, czyli nieposiadająca osobowości prawnej spółka osobowa, która może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania. Wspólnicy spółki jawnej odpowiadają za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, bez ograniczeń, solidarnie z pozostałymi wspólnikami i spółką. Jedynymi wspólnikami wnioskodawcy są R. G. i Z. N., którzy jednocześnie są jedynymi wspólnikami „F.(...)” Spółki z o.o. i posiadają większościowy pakiet akcji w spółce „G.(...)” S.A. Zatem gdyby R. G. i Z. N. zostali dopuszczeni do głosowania nad układem, to zdecydowaliby o losie układu, który został otwarty przez Sąd z ich wyłącznej inicjatywy. W ocenie Sądu Okręgowego, doprowadziłoby to do obejścia art. 58 Prawa o Postępowaniu układowym. Sąd Okręgowy uznał, że skoro nawet powinowaci dłużnika w linii bocznej drugiego stopnia nie mogą głosować nad zawarciem układu, to tym bardziej nad zawarciem układu nie mogą głosować jedyni wspólnicy oraz posiadający pakiet większościowy akcjonariusze, będący jednocześnie jedynymi wspólnikami spółki jawnej, będącej wnioskodawcą w przedmiotowej sprawie.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżył wnioskodawca kasacją, jako podstawę kasacyjną wskazując naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 58 Prawa o postępowaniu układowym polegające na przyjęciu, iż dwóch wierzycieli „F.(...)” Spółka z o.o. i „G.(...)” S.A. nie miało prawa udziału w głosowaniu nad układem dłużnika oraz art. 57 tego rozp. poprzez przyjęcie, że układ nie doszedł do skutku z powodu braku większości kapitałowej.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania lub o uchylenie zaskarżonego postanowienia

Sądu Okręgowego i poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego celem dalszego prowadzenia postępowania układowego dłużnika.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadniczą kwestią do rozstrzygnięcia jest wykładnia art. 58 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. Nr 93, poz. 836 ze zm. - dalej "Pr.ukł.") poprzez udzielenie odpowiedzi, czy wymieniony w tym przepisie katalog podmiotów pozbawionych prawa udziału w głosowaniu nad propozycjami układowymi jest wyczerpujący, czy też nie ma takiego charakteru i prawo do udziału nad propozycjami układowymi dłużnika może być odebrane innym osobom, nie wymienionym w nim.

Jak wynika z treści tego przepisu, od udziału w głosowaniu wyłączeni zostali wierzyciele pozostający z dłużnikiem w określonych stosunkach i z tej racji mu bliscy. Chodzi tu o stosunki rodzinne, co dotyczy wierzycieli takich jak małżonek dłużnika, jego krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny lub powinowaty w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiający dłużnika lub przez niego przysposobiony, bądź – gdy dłużnikiem jest spółka – o powiązania osobiste i kapitałowe pomiędzy spółką a wierzycielem, którym jest wspólnik tej spółki. Ponadto, ustawa wyłącza od głosowania innych wierzycieli, jeżeli uczestniczą w zgromadzeniu z tytułu wierzytelności, nabytych od wymienionych wyżej osób po dniu, w którym dłużnik wniósł do sądu podanie o otwarcie postępowania układowego.

Już gramatyczna wykładnia art. 58 Pr. Ukł. wskazuje na zamknięty katalog wierzycieli z mocy ustawy wyłączonych od głosowania nad zawarciem układu. Przepis nie zawiera bowiem takich zwrotów jak „w szczególności”, „między innymi”, czy podobnych, które pozwalały uznać, że wyliczenie w nim zawarte jest tylko przykładowe. Przepis ten ma ponadto charakter wyjątku od ogólnej zasady wyrażonej w art. 50 i nast. Pr. Ukł., zgodnie z którą w zgromadzeniu, którego przedmiotem jest zatwierdzenie układu biorą udział wierzyciele. Przepis o charakterze wyjątku nie może być poddawany wykładni rozszerzającej. Trzeba też zwrócić uwagę na *ratio legis* tej normy, którą jest traktowanie wierzytelności osób powiązanych osobiście lub kapitałowo z dłużnikiem jako wierzytelności wątpliwe, nie mogące z tej przyczyny być uwzględniane przy obliczaniu większości kapitałowej (por. postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2001 r., II CKN 1348/00, OSNC 2001, nr 9, poz. 130). Brak ustawowych podstaw do traktowania jako wątpliwe wierzytelności osób nie wymienionych w omawianej normie.

Wierzyciele, których od głosowania nad zawarciem układu wyłączono, do kategorii osób wymienionych w art. 58 Pr. Ukł. nie należą. Dłużnikiem jest spółka, wyłączeniu podlegają zatem wierzyciele, będący współnikami dłużnika, bądź nabywcy wierzytelności. Ustalono jednak poza wszelką wątpliwość, że wierzycielami nie są wspólnicy dłużnika, to jest R. G. i Z. N., lecz dwie spółki, w których osoby te mają co prawda udziały i akcje, ale które bezspornie współnikami dłużnika nie są. Nieuwzględnienie zatem ich wierzytelności w większości osobowej i kapitałowej, o jakiej mowa w art. 57 Pr. Ukł., nie było uzasadnione. W tej sytuacji brak było podstaw do umorzenia postępowania wobec niedojścia układu do skutku (art. 59 i 60 Pr. Ukł.), odmienny zaś pogląd wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie może być uznany za trafny.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹³ k.p.c. w związku z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).